

L'ofici de l'afinador

Professor Huertas. Lliçons de Periodisme de Josep Maria Huertas Claveria
Trípodos, número extraordinari, 2009. 158 páginas.

L'escriptor i emprenedor nord-americà Michael Levine va afirmar en una ocasió que el fet de tenir fills no ens converteix automàticament en pares, d'igual manera que als propietaris d'un piano, no se'ls pot considerar sempre pianistes. Poques frases cèlebres com aquesta semblen tan adequades per referir-se a la situació actual del periodisme i el seu ensenyament. Tot i cobrar un sou fix d'un mitjà de comunicació, nombrosos informadors no exerceixen la professió amb el rigor i l'honradesa que se'ls hauria de suposar. Davant d'una falta tan greu com aquesta, la reacció d'afectats i públic sol bascular entre l'estupor i la indiferència. Malauradament, l'audiència s'acaba acostumant a (gairebé) tot, i la mediocritat periodística no anava a ser-ne l'excepció. En realitat, una altra ocurrència de Levine i l'apatia que regna en algunes empreses i aules permetria entendre per què aquests pseudoperiodistes han pogut arribar a la posició que ostenten avui. De fet, l'autor estatunidenc ja va assenyalar que els triomfadors tenen molta sort, i si algú no hi està d'acord, que ho pregunti a un fracassat. Per tot plegat resulta tan oportuna la publicació del número extraordinari de la revista *Trípodos*, editada per la Facultat de Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, titulat «Professor Huertas. Lliçons de Periodisme de Josep Maria Huertas Claveria». En un moment de desorientació com el present, en què, per sorprenent que soni, el més revolucionari dintre del gremi és reivindicar l'evident, això és, l'essència de la nostra feina, arriba un compendi de texts en què companys i exalumnes d'aquest carismàtic periodista (Barcelona, 1939-2007) recorden la rellevància de l'honradesa i la valentia en l'ofici.

Estructurat en dues parts («El compromís» i «L'obra»), el monogràfic recopila, en primer lloc, variades aportacions sobre la figura del reporter desaparegut i, en segon, els apunts de l'assignatura que impartia a la facultat, «Història dels Mitjans de Comunicació», i una desena d'articles sobre periodisme. Com apunta a la introducció el degà del centre, Miquel Tresserras, «de totes les veus que es fan sentir en aquest llibre d'homenatge a Josep Maria Huertas Claveria, la que destaca, pel que diu i per com ho diu, és justament la del periodista homenatjat». En qualsevol cas, més enllà de les inevitables contribucions en to laudatori i anecdòtiques, aquest número de *Trípodos* inclou interessantíssimes reflexions sobre el periodisme, com les dels professors Albert Sáez i Carlos Ruiz o la de l'estudiant Susana Pérez, guanyadora de la primera Beca Huertas Claveria, creada pel Col·legi de Periodistes de Catalunya per facilitar la inserció laboral de joves llicenciats.

En general, els texts de la part inaugural es refereixen al mode de treballar del «professor Huertas», el qual donava lliçons (òbviament) a les classes, però, sobretot, al carrer. Aquesta apreciació és d'allò més necessària perquè ell entenia l'ofici com una professió, tanmateix, també la interpretava com allò que hom està obligat a fer pel seu càrrec, és a dir, la funció que cal acomplir. Les seves paraules ens porten a pensar que hagués abominat un perfil actualment en ascens, la dels docents de matèries més aviat pràctiques que només han trepitjat una redacció anant-hi de visita, de forma anàloga al que sentia per aquells informadors que

únicament surten al carrer per tornar a casa seva després de la jornada laboral, o pel col·lectiu, cada vegada més abundant, que, davant d'un conflicte, es posa al costat del més poderós. Una trajectòria que el va arribar a dur a la presó per no traïr els seus principis ho corrobora. Així, Josep Maria Huertas va començar la seva carrera al setmanari *Signo*, per seguir després en diferents diaris barcelonins: *El Correo Catalán*, *TeleXpres*, *El Periódico de Catalunya*, *Diari de Barcelona*, *La Vanguardia*... Igualment, va ser director de la revista *Oriflamma*. En solitari o amb la col·laboració d'altres autors, va publicar un centenar de llibres sobre la joventut, el moviment obrer, la ciutat de Barcelona i el periodisme. Va ser professor a la Universitat Ramon Llull i, en 2007, quan va morir, estava al capdavant del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Llavors, ja havia estat distingit amb el Premi Nacional de Periodisme (1990), la Medalla d'Honor de la Ciutat de Barcelona (1998) i el guardó Ofici de Periodista per la seva integritat. El segon bloc del número extraordinari de *Trípodos* reforça la idea inicial, aquest cop, a més, a partir de les unitats del seu temari acadèmic, recopilades per un exalumne, i especialment mitjançant les seves hipòtesis i opinions sobre el periodisme. De la tasca dels informadors, en feia una dissecció aguda, fruit de la seva experiència a diaris i revistes; als actors de l'actualitat, els hi aplicava un tractament esmolat o suau en funció de les seves aversions i simpaties, unes fòbies i fílies que han acabat sent pròpies de tota una família de periodistes catalans.

I és que, malgrat que és estrany que un redactor faci escola, i, paradoxament, encara ho és més que ho aconsegueixi un professor, Josep Maria Huertas va tenir el mèrit de trencar aquesta norma sense haver-s'ho proposat. El periodista Joan de Sagarra va inventar a principi dels setanta el neologisme *huertamaro*, una imitació dels tupamaros aleshores en voga (membres del moviment revolucionari veneçolà de tendència marxista-leninista), per definir els informadors que estaven a les ordres de Huertas a *Oriflamma*. El terme va fer fortuna i va perdurar, de manera que, alguns anys després, va servir per identificar els reporters que combregaven amb la modalitat de periodisme preconitzada pel *mestre*: combativa, aliada de les classes més desfavorides i, per què negar-ho, un xic demagògica. Amb el temps, alguns han oblidat que no s'ha de proclamar aquesta actitud, sinó practicar-la. Sigui com sigui, el llegat de Huertas es manté vigent. El seu paper com referent generacional, símbol de la lluita per la llibertat d'expressió, treballador infatigable, ciutadà compromès i creador d'un corrent professional és indiscutible. Totes aquestes facetes són glossades per col·legues i amics en aquesta obra, especialment indicada per a aquells informadors que, com diria Michael Levine, es comporten com pares negligents que mal eduquen els fills o com músics aficionats que toquen d'oïda amb pianos desafinats.

Josep Lluís Micó
Universitat Ramon Llull